

De codificatie van het Burgerlijk Procesrecht in de Verenigde Staten van Amerika

Citation for published version (APA):

van Rhee, C. H. (1999). De codificatie van het Burgerlijk Procesrecht in de Verenigde Staten van Amerika. In J. M. van Buren-Dee (Ed.), *Privaatrecht en Gros: Opstellen aangeboden door collegae, oud-collegae, medewerkers, oud-medewerkers, promoti en promovendi aan Prof.mr. F. Willem Grosheide t.g.v. zijn jubileum van 25 jaar verbondenheid aan het Molengraaff Instituut voor Privaatrecht* (1 ed., pp. 333-342). Intersentia.

Document status and date:

Published: 01/01/1999

Document Version:

Accepted author manuscript (Peer reviewed / editorial board version)

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

C.H. van Rhee, 'De codificatie van het Burgerlijk Procesrecht in de Verenigde Staten van Amerika', in: J.M. van Buren-Dee *et al.* (eds.), *Privaatrecht en Gros. Opstellen aangeboden door collegae, oud-collegae, medewerkers, oud-medewerkers, promoti en promovendi aan Prof.mr. F. Willem Grosheide t.g.v. zijn jubileum van 25 jaar verbondenheid aan het Molengraaff Instituut voor Privaatrecht*, Antwerpen/Groningen, 1999, p. 333-342.

DE CODIFICATIE VAN HET BURGERLIJK PROCESRECHT IN DE VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA

C.H. (Remco) van Rhee*

INLEIDING

Willem Grosheide heeft uitgesproken opvattingen over codificatie. Bovendien houdt hij van de Verenigde Staten, getuige onder andere zijn verblijf in Detroit (Wayne State University). Vandaar dat het voor de hand ligt in het nu volgende enige aandacht te schenken aan de arbeid van een van de belangrijkste codificatoren in de VS, David Dudley Field (1805-1894).

Wanneer men spreekt over codificatie, denkt men niet in de eerste plaats aan de landen die tot de *Common Law*-familie behoren. Immers, in deze landen is het recht traditioneel niet gecodificeerd. Het recht wordt er grotendeels in jurisprudentie (*case law*) gevonden. Zowel de juridische praktijk als het juridisch onderwijs getuigt hiervan. In de Verenigde Staten is bijvoorbeeld de *case method* de favoriete onderwijsmethode. Bij bestudering van juridische problemen gaat men van de ene relevante zaak naar de andere en op deze wijze probeert men duidelijkheid te verkrijgen met betrekking tot het juridische probleem waarmee men zich geconfronteerd ziet. Het behoeft geen betoog dat deze methode met zich brengt dat de juridische wetenschap allesbehalve dogmatisch is. Echter, door deze constatering vergeet men dat in het verleden in sommige *Common Law*-landen serieuze codificatiepogingen gedaan zijn. Eén van die codificatiepogingen wil ik hier onder de aandacht brengen, namelijk een poging die uiteindelijk succesvol bleek te zijn: de 19e-eeuwse codificatie van het burgerlijk procesrecht in de Verenigde Staten van Amerika.

Wie aan codificatie in de VS denkt, denkt tevens aan David Dudley Field.¹ Field was immers de Amerikaanse voortrekker van de codificatiebeweging. Van zijn hand verschenen voor de Staat New York ontwerpen voor een burgerlijk wetboek, een wetboek van burgerlijke rechtsvordering, een wetboek van strafrecht, een wetboek van strafvordering en een *Political Code*. Ook publiceerde hij een ontwerp-wetboek van internationaal recht. Sommige van deze ontwerpen (burgerlijk wetboek, *Political Code* en wetboek van internationaal recht) werden nooit ingevoerd. Met (onder andere) het wetboek van burgerlijke rechtsvordering was dit anders. Dit wetboek kreeg in 1848 kracht van wet.

1 DE PLAATS VAN FIELD IN HET JURIDISCHE DEBAT VAN ZIJN TIJD

Field was een exponent van een beweging die het *Common Law* door middel van wetgeving wilde hervormen. Deze beweging beperkte zich niet tot de Verenigde Staten. Haar oorsprong moet zelfs ergens anders worden gezocht en wel in het Verenigd Koninkrijk. Als startpunt kan het in 1776 gepubliceerde *Fragment of Government* van Jeremy Bentham (1748-1832) worden gezien. Als eindpunt worden traditioneel de Engelse *Judicature Acts* van 1873-1875 aangehouden (zie hieronder).²

Hoewel Bentham en Field deel uitmaakten van dezelfde beweging, bestonden tussen de twee mannen belangrijke verschillen.³ Bentham stond onder invloed van het Natuurrecht. Hij ging uit van de naar moderne opvattingen onrealistische gedachte dat een wetboek het gebied van het recht waarop het betrekking heeft volledig moet regelen. Deze opvatting is een andere dan die aan moderne codificaties ten grondslag ligt, namelijk dat de

---

* Hoogleraar Europese Rechtsgeschiedenis, Universiteit Maastricht.

¹ Zie over de achtergronden van Fields codificatiestreven, Van Ee (1986) en Subrin, LHR 1988.

² Pound (1949), p. 5.

³ Zie hierover ook Clark (1993), p. 73.

wetgever niet in staat is alle toekomstige juridische problemen te voorzien, en dat een wetboek de mogelijkheid van latere ontwikkelingen door middel van jurisprudentie dient open te laten. In deze laatste optiek vormt het wetboek veeleer het kader waarbinnen niet voorziene gevallen op basis van interpretatie behoren te worden opgelost.⁴

Ook Field streefde geen volledigheid na, getuige zijn ontwerp voor de *Code of Procedure* uit 1848. De omvang van dit ontwerp was vrij beperkt, namelijk 391 artikelen. Het doel van Field was in de eerste plaats het *Common Law* te ontdoen van veel van zijn archaïsche vormen die in de negentiende eeuw zeker op het gebied van het procesrecht bestonden.

2 VOOR- EN TEGENSTANDERS VAN CODIFICATIE

In de VS werd de codificatiebeweging deels gevoed door vijandigheid jegens Engels recht en Engelse instellingen in de periode na de Amerikaanse Revolutie. Later speelde ook een voorkeur voor Frans recht mee. Op de Amerikanen maakte vooral de Franse *Code Civil* diepe indruk.⁵

Men was zich in de VS bewust van de vele voordelen die codificatie bood. De onzekerheid die door de casuïstische benadering van het recht op velerlei gebied was ontstaan, zou erdoor het hoofd kunnen worden geboden. In een gecodificeerd stelsel zou men in gewone zaken niet meer worden gedwongen een uitgebreid jurisprudentie-onderzoek te verrichten; door raadpleging van het wetboek kon het recht immers op eenvoudige wijze worden gekend. Ook zou hervorming van het recht door het bestaan van een codificatie vergemakkelijkt worden.⁶

De codificatiebeweging in de VS en Field in het bijzonder, kenden een geduchte tegenstander in de persoon van James Coolidge Carter (1827-1905), de president van de *American Bar Association*. Carter hield staande dat wetgeving, behalve wanneer zij de bestaande situatie weergaf en niet het doel van hervorming in zich droeg, tot mislukken gedoemd was. Een hervormingsgezinde wetgever trachtte naar zijn mening iets te maken dat niet gemaakt kon worden.⁷ Hierbij stond hij, zoals te verwachten, onder invloed van de Historische School, in het bijzonder onder die van de grondlegger van deze School, Friedrich Carl von Savigny (1779-1861).⁸ Geheel in de lijn van de Historische School was Carter van mening dat het recht 'gevonden' diende te worden door rechtbanken en juristen. Het op deze wijze gevonden recht, dat de levenservaring van een volk zou uitdrukken, diende door rechtbanken en juristen te worden toegepast.

3 DE NIEUWE 'CODE OF PROCEDURE' VOOR NEW YORK

De commissie die in New York belast was met hervorming van het procesrecht, bood de wetgever op 29 februari 1848 een rapport aan. Dit rapport bevatte een van Field afkomstig wetsontwerp voor de vereenvoudiging en de verkorting van 'the Practice and Pleadings and Proceedings of the Courts of State.' Het ontwerp kreeg kracht van wet op 12 april 1848 en trad op 1 juli daaraanvolgend in werking. Het bevatte, zoals gezegd, 391 artikelen. Deze wet stond bekend onder de naam *Field Code*. Ook werd de naam *Code of Procedure* gebruikt, maar dit was eigenlijk te ruim omdat de *Code* slechts het *burgerlijk* procesrecht omvatte. Bovendien liet dit wetboek onderwerpen van procesrecht ongeregeld.⁹ Daarom werd uitdrukkelijk het *Common Law* en het *Statutory Law* gehandhaafd, althans voorzover de *Code* de aan *Common Law* and *Statutory Law* ontleende regels niet uitdrukkelijk afschafte.¹⁰ Hoewel het de bedoeling was uiteindelijk het gehele procesrecht in een wetboek van rechtsvordering samen te brengen, is dit niet gelukt. Wel heeft het wetboek van 1848 nog enige wijzigingen ondergaan, bijvoorbeeld naar aanleiding van een rapport dat op 22 januari 1849 aan de wetgever werd aangeboden. Dit rapport had tot gevolg dat op 11 april 1849 de originele *Code* inclusief de in het rapport voorgestelde wijzigingen en toevoegingen opnieuw werd afgekondigd.

---

⁴ Vergelijk Pound (1949), p. 6.

⁵ Ibidem, p. 8-9.

⁶ Vergelijk ook Yntema (1949), p. 257-258.

⁷ Pound (1949), p. 7.

⁸ Zie over de invloed van de Historische School in de Verenigde Staten: Reimann (1993).

⁹ Subrin, LHR 1988, p. 317.

¹⁰ Reppy (1949), p. 33-34.

De *Field Code* was geen lang leven beschoren. Reeds in de periode 1876-1880 werd de *Code of Procedure* vervangen door een ander wetboek, dat naar zijn ontwerper bekend raakte onder de naam *Throop Code*. De officiële naam van dit laatste wetboek was overigens niet meer *Code of Procedure*, maar, geheel in overeenstemming met de inhoud van het wetboek, *Code of Civil Procedure*. Hoewel de *Throop Code* de ideeën van Field incorporeerde, was dit wetboek, anders dan de *Field Code*, zeer omvangrijk: in totaal bevatte het 3356 artikelen, waarbij nog een aantal aanvullingen uit 1890 en 1897 moeten worden opgeteld (de uiteindelijke omvang van de *Throop Code* was 3441 artikelen).¹¹

Oorspronkelijk was Field niet al te zeer gekant tegen invoering van de *Throop Code*, maar later ontstond bij hem weerstand tegen de nieuwe wetgeving. Zijn weerstand was niet in de eerste plaats op inhoudelijke gronden gebaseerd, maar op de vrees dat de nieuwe wetgeving afbreuk zou doen aan zijn positie als hervormer van het recht. Fields ijdelheid mag blijken uit de volgende passage (men bedenke zich hierbij dat de *Field Code* op het moment dat Field deze woorden uitsprak reeds in vele *Common Law*-landen zijn invloed had doen gelden):

‘[...] [I]t is something to me that the work that I made, the scheme that I founded, which has gone already around the world; which is now the law of more than half the English speaking people of the Globe! --- Yes, sir; the words that I have written, the words that this hand has set down, are this moment the laws that encircle the whole globe. The sun does not shine in any of the twenty-four hours except upon some place of which the laws are written by me [...].’¹²

Uiteindelijk gaf Field zijn weerstand tegen de *Throop Code* op, aangezien hem werd beloofd dat onder andere zijn ontwerp-burgerlijk wetboek zou worden ingevoerd. Uiteindelijk is dit overigens niet gebeurd.¹³

4 ENGELS RECHT IN NEW YORK

Field werd bij zijn codificatiepogingen geconfronteerd met het aan het Engelse recht ontleende onderscheid tussen *Law* (*Common Law*) en *Equity*. Dit onderscheid had toen reeds een lange geschiedenis. Die geschiedenis ziet er in het kort als volgt uit.¹⁴

Als gevolg van de *Battle of Hastings* (1066) werd Willem de Veroveraar koning van Engeland.¹⁵ Hij vond daar een stelsel van locale rechtbanken die gewoonterecht toepasten. De jurisdictie van deze rechtbanken werd onder koning Hendrik II (1154-1189) aanzienlijk beperkt ten gunste van de *Curia Regis*, de vorstelijke raad. Toen de drie koninklijke, hogere hoven van justitie (*King's Bench*, *Exchequer* en *Common Pleas*) zich hadden losgemaakt uit de *Curia Regis*,¹⁶ werden zij reeds snel als superieur ten opzichte van de locale gerechten beschouwd. Op basis van onder andere de verschillende locale gewoonterechten vormden de koninklijke hoven langzamerhand een jurisprudentie, waarin het Engelse recht tot een relatief consistent en uniform geheel werd gevormd. Het aldus gevormde recht raakte bekend onder de naam *Common Law* ofwel het uit de jurisprudentie te kennen gewoonterecht van het koninkrijk.

Doorheen de tijd werd het *Common Law* een weinig flexibel geheel van rechtsregels, zeker ook vanwege het feit dat een procedure slechts kon worden begonnen als het geschil onder een der zogenoemde *forms of action* kon worden gebracht. Hoewel men trachtte in deze situatie verandering te brengen door het toestaan van nieuwe *forms of action*, bleek dit niet voldoende te zijn om aan de wensen van de rechtzoekenden te voldoen. Deze rechtzoekenden richtten daarom verzoekschriften aan de vorst, waarin zij vroegen om een oplossing van hun geschilpunten buiten de bestaande rechterlijke kanalen om. Uiteindelijk resulteerde deze situatie in een systeem waarin de verzoekschriften werden voorgelegd aan de *Chancellor*, des konings eerste minister, die de erin vervatte geschillen naar billijkheid en rechtvaardigheid (*equity and justice*) besliste.

Uit het onderscheid tussen *Equity* en *Common Law* ontstonden twee parallelle rechtbanksystemen, die

---

¹¹ Pound (1949), p. 10.

¹² *New York State Bar Association Reports* II (1878), p. 135. Ook geciteerd bij Van Ee (1986), p. 331.

¹³ Van Ee (1986), p. 329 e.v.

¹⁴ Vgl. Reppy (1949), p. 21 e.v.

¹⁵ Zie over de Normandische invasie van Engeland: Plucknett (1956), p. 11 e.v.

¹⁶ Zie hierover ook Plucknett (1956), p. 146 e.v.

beiden een verschillend materieel recht en een verschillend procesrecht toepasten. Nog in de dagen van Field bestonden deze parallelle systemen zowel in de Verenigde Staten als in Engeland.

5 HET PROCESRECHT VAN 'COMMON LAW' EN 'EQUITY'

De sterke kant van de *Common Law*-procedure was dat zij gericht was op het snel blootleggen en definiëren van de tussen partijen bestaande geschilpunten. Echter, de *Common Law*-regels voor het vergaren van feiten waren nogal primitief. *Discovery*, een methode om de wederpartij te dwingen relevante informatie over de zaak te verstrekken, was in het *Common Law* onbekend. Bovendien was het *Common Law* niet berekend op zaken waarbij meerdere personen als eiser of gedaagde betrokken waren.

De *Equity*-procedure blonk daarentegen uit wat betreft het onderzoek naar de feiten. Ook was het volgens dit procesrecht mogelijk dat in een zaak meerdere personen optraden als eiser of gedaagde (*joinder of parties*). Het zwakke punt van *Equity* was dat een zodanig volledige oplossing van alle geschilpunten werd nagestreefd, dat de mogelijkheid werd geschapen eindeloos lange rechtszaken te voeren en het niet altijd duidelijk was of na vonnis in een bepaalde zaak inderdaad enige oplossing was bereikt.

6 BELANGRIJKE HERVORMINGEN VERVAT IN DE 'FIELD CODE'

Fields taak bij het tot stand brengen van de *Code of Procedure*¹⁷ was het vormgeven van een moderne, geunificeerde procedure in welke *Law* en *Equity* door één type gerecht werden geadministreerd, volgens één procedure, indien nodig in één zaak, zonder dat *forms of action* in acht behoeften te worden genomen,¹⁸ en met verwijdering van de tot dan toe bestaande overdaad aan technische details en nietigheden.¹⁹ De door hem bij de vervulling van deze taak vormgegeven procedure, die vanaf 1848 voor alle zaken in New York werd voorgeschreven, is in belangrijke mate gemodelleerd op de *Equity*-procedure.²⁰ Aan het *Common Law* ontleende de nieuwe procedure ook een aanzienlijk aantal aspecten, waarvan het meest in het oog lopende aspect de jury is. (In de *Equity*-procedure was de jury onbekend.)²¹ Bovendien is invloed van het Romano-canonieke procesrecht te constateren. Dit laatste was een gevolg van het feit dat Field zich liet inspireren door de codificatie van het procesrecht in de staat Louisiana, een *Civil Law*-jurisdictie.²² Het procesrecht van Louisiana werd sterk beïnvloed door het procesrecht op het continent van West-Europa, dat wortelde in het geleerde Romano-canonieke procesrecht dat in de twaalfde en dertiende eeuw tot grote bloei kwam.

Het nieuwe wetboek beperkte onder andere het aantal conclusies (*pleadings*) dat kon worden genomen; de eiser kon slechts eis, *demurrer*²³ en repliek voorleggen, terwijl de wederpartij tot antwoord en *demurrer* beperkt werd.²⁴ *Joinder of parties* werd vereenvoudigd.²⁵

---

¹⁷ Zie hierover ook Reppy (1949), p. 49 e.v.

¹⁸ Vergelijk *Field Code*, § 62 (later § 69): The distinction between actions at law and suits in equity, and the forms of all such actions and suits, heretofore existing, are abolished; and, there shall be in this state, hereafter, but one form of action, for the enforcement or protection of private rights and the redress of private wrongs, which shall be denominated a civil action.

¹⁹ Vergelijk *Field Code*, § 151 (later § 176): The court shall, in every stage of an action, disregard any error, or defect in the pleadings or proceedings, which shall not affect the substantial rights of the adverse party; and no judgment shall be reversed or affected by reason of such error or defect.

²⁰ Subrin, U. Pa. L. Rev. 1987; Subrin, LHR 1988, p. 337

²¹ Clark (1993), p. 76.

²² Ibidem, p. 74.

²³ Een *demurrer* ('exceptie') was de *pleading* waarin gesteld werd dat zelfs als de door de wederpartij aangedragen feiten juist waren, zij niet tot het beoogde juridische resultaat (conclusie) konden leiden. De partij die een *demurrer* overlegde, stelde dan ook dat zij niet gehouden was tot een antwoord ten principale op de stellingen van de wederpartij. Het moderne Anglo-Amerikaanse procesrecht kent geen *demurrers* meer.

²⁴ *Field Code*, § 132 (later § 156): No other pleading shall be allowed than the complaint, answer, reply and demurrers.

Een van de belangrijkste aspecten van de *Field Code* was het voorschrift dat feiten moesten worden gepresenteerd in duidelijke en beknopte taal.²⁶ Deze bepaling moet worden gezien als een poging om het zogenaamde *fact pleading* (ook bekend als *Code pleading*) in de plaats te stellen van het bij *Common Law*-jurisdicties gebruikelijke *issue pleading* (*issue pleading* bracht met zich dat gedurende *pre-trial* vaak niet duidelijk werd op welke feiten de eis dan wel het verweer uiteindelijk was gebaseerd).²⁷

7 DE 'CODE OF PROCEDURE' IN DE PRAKTIJK

In de praktijk bestond weerstand tegen de nieuwe *Code of Procedure*. Veel juristen waren van mening dat hetgeen waarin zij uitblonden, namelijk een gedetailleerde kennis van alle bijzonderheden van een ingewikkelde procedure, door de nieuwe wetgeving waardeloos was geworden. Na invoering van de *Code* trachtten rechters de voordien bestaande *status quo* zoveel mogelijk te handhaven. Het gevolg hiervan was onder andere dat *fact pleading* slechts moeizaam zijn intrede deed. De rechtbanken die het nieuwe procesrecht toepasten, lazen in het wetboek de regel dat *ultimate facts* en niet *evidentiary facts* moesten worden gepresenteerd. *Ultimate facts* waren de feiten waarop de vordering was gebaseerd, terwijl *evidentiary facts* feiten waren die bewijs opleverden van het bestaan van de *ultimate facts*. De weerstand tegen *fact pleading* blijkt overduidelijk uit de volgende regels, geschreven door een collega van Field:

'I understand that under your code, Mr. Field, the plaintiff comes into court and tells his story like one old woman and the defendant comes in and tells his story like another old woman.'²⁸

Een andere jurist had het zelfs over 'reduction of legal practice to a Hottentot standard of simplicity'.²⁹ Ook lieten rechters eisers, hoewel onder het nieuwe systeem de *forms of action* waren afgeschaft, toch een juridisch leerstuk kiezen waarop zij hun vordering baseerden.³⁰ Deze juridische leerstukken sloten nauw aan bij de oude *forms of action*. Ook dwongen veel rechters eisers te kiezen of zij procedeerden *in law* of *in equity*, terwijl dit onderscheid nu juist was afgeschaft door de *Code of Procedure*.

Het duurde 75 jaar om Fields idee te realiseren dat een diagnose van de feiten die in een zaak waren vastgesteld een taak van de rechter in plaats van partijen was. Het kostte veel moeite de oude idee te laten varen dat de rechter uit diende te gaan van de voorstelling van zaken zoals die door de raadsman was gegeven, en niet tot een eigen interpretatie van de feiten behoefde over te gaan.³¹

Overigens waren er nog andere oorzaken dan weerstand tegen de nieuwe regels die de oude problemen deden voortbestaan. Gedacht kan worden aan het feit dat in het 19e-eeuwse New York slechts het procesrecht werd aangepast, terwijl het materiële recht onveranderd bleef. Problemen waren hier te verwachten, aangezien, zoals bekend, het materiële recht van het *Common Law* zeer verweven is met de oude *forms of action*.

Meer succes kende de *Field Code* buiten de staat New York. In totaal 30 Amerikaanse jurisdicties namen de *Field Code* over, zij het met wijzigingen en aanvullingen. De vroegste voorbeelden van dergelijke jurisdicties zijn Missouri (1849), Californië (1850), Iowa, Kentucky en Minnesota (1851) en Indiana (1852).³² Invloed van de

---

²⁵ Clark (1993), p. 84.

²⁶ *Field Code*, § 120 (later § 142): The complaint shall contain: [...] 2. A statement of the facts constituting the cause of action, in ordinary and concise language, without repetition, and in such a manner as to enable a person of common understanding to know what is intended.

²⁷ Zie over *issue pleading* Baker (1979), p. 77. Overigens behoort, in ieder geval op federaal niveau, het *Code pleading* momenteel alweer tot het verleden. Tegenwoordig kent men een systeem van *notice pleading*. Dit houdt in dat 'a party is entitled to state broadly the nature of the claim made or the defence raised without being required to plead facts or particulars' (Jacob (1987), p. 92).

²⁸ Geciteerd in Van Ee (1986), p. 104.

²⁹ Ibidem, p. 100.

³⁰ Pound (1949), p. 13-14.

³¹ Ibidem, p. 13.

³² Reppy (1949), p. 45.

Field Code is ook aan te wijzen in de Engelse *Judicature Acts* (1873-1875).³³ Naar het voorbeeld van de *Field Code* introduceerden deze *Judicature Acts* een eenvormig procesrecht in Engeland en Wales. Bovendien beïnvloedde de *Field Code* de Amerikaanse *Federal Rules of Civil Procedure* van 16 september 1938.³⁴

CONCLUDERENDE OPMERKINGEN

In de negentiende eeuw werd het Amerikaanse juridische denken in belangrijke mate beïnvloed door de continentale Europese rechtstheorie. Mede als gevolg hiervan werden pogingen ondernomen het recht te codificeren. De geslaagde codificatie van het burgerlijk procesrecht in de Staat New York stond in deze bijdrage centraal. Deze codificatiepoging zou grote invloed uitoefenen op het procesrecht in andere Anglo-Amerikaanse jurisdicties. Vanuit rechtsvergelijkend standpunt is het belangrijk te constateren dat het nieuwe procesrecht elementen uit zowel *Common Law* en *Equity* als het Romano-canonieke procesrecht in zich sluit. Voor continentaal-Europese juristen is vooral het feit dat het Romano-canonieke procesrecht invloed uitoefende van belang. Immers, het Romano-canonieke procesrecht vormt de basis voor het procesrecht van de meeste continentaal-Europese jurisdicties. Elementen van dit procesrecht zijn ook aanwezig in de *Equity*-procedure. Interessante onderzoeksperspectieven op procesrechtelijk terrein openen zich hierdoor, bijvoorbeeld op het terrein van harmonisering van procesrecht. Een eerste vraag die in dit kader beantwoording behoeft is in hoeverre en op welke terreinen de moderne Anglo-Amerikaanse procedure en de procedures van het Europese continent verwantschap vertonen.

LIJST VAN AANGEHAALDE LITERATUUR

Baker, J.H., *An Introduction to English Legal History* (London 1979)

Clark, C.E., Code Pleading and Practice Today, in *David Dudley Field Centenary Essays. Celebrating One Hundred Years of Legal Reform* (New York 1949)

Clark, D.S., The Civil Law Influence on David Dudley Field's Code of Civil Procedure, in: M. Reimann (red.), *The Reception of Continental Ideas in the Common Law World, 1820-1920* (Comparative Studies in Continental and Anglo-American Legal History 13), Berlijn 1993.

Ee, D. van, *David Dudley Field and the Reconstruction of the Law* (American Legal and Constitutional History. A Garland Series of Outstanding Dissertations) (New York/Londen 1986)

Jacob, J.I.H., *The Fabric of English Civil Justice* (London 1987)

Plucknett T.F.T., *A Concise History of the Common Law* (Boston 1956)

Pound R., David Dudley Field: An Appraisal, in: A. Reppy (red.), *David Dudley Field Centenary Essays. Celebrating One Hundred Years of Legal Reform* (New York 1949)

Reimann M. (red.), *Historische Schule und Common Law: die deutsche Rechtswissenschaft des 19. Jahrhunderts im amerikanischen Rechtsdenken* (Comparative Studies in Continental and Anglo-American Legal History 14) (Berlijn 1993)

Reppy, A., The Field Codification Concept, in: A. Reppy (red.), *David Dudley Field Centenary Essays. Celebrating One Hundred Years of Legal Reform* (New York 1949)

Subrin, S.N., David Dudley Field and the Field Code: A Historical Analysis of an Earlier Procedural Vision, in: *Law and History Review* 1988, p. 311-373

Yntema, H.E., The Jurisprudence of Codification, in: A. Reppy (red.), *David Dudley Field Centenary Essays. Celebrating One Hundred Years of Legal Reform* (New York 1949)

---

³³ Ibidem, p. 48.

³⁴ Pound (1949), p. 10; Clark (1949), p. 55. De preciese relatie tussen de *Field Code* en de *Federal Rules* is overigens omstreden; zie Subrin, LHR 1988.